

יישום והפעלה של "הסדר מותנה"

הנחיית עבודה 01/17

רקע כללי

1. הנחיית עבודה זו עוסקת ביישום והפעלה של תיקון 66 ו-68 לחוק סדר הדין הפלילי (להלן: "חוק הסדר מותנה"), העוסק באפשרות סגירת תיק בהסדר מותנה.
2. החוק מעמיד בידי התביעה כלי נוסף להתמודדות מחוץ לכותלי בית המשפט עם ביצוע עבירות. עד לחקיקת התיקון, אם מצאה התביעה כי קיימות ראיות מספיקות לאישום, היה עליה להגיש כתב אישום או לסגור את התיק בשל העדר ענין לציבור. חוק הסדר מותנה מעמיד לרשות התביעה אמצעי נוסף, המצוי בתוך, בין שתי אפשרויות אלה, והוא סגירת התיק במקרים המתאימים בהסדר מותנה, שנערך בהסכמה בין התביעה ובין החשוד. אמצעי זה עשוי להיות לא אחת ראוי והולם יותר משתי האפשרויות האחרות (סגירה או הגשה).
3. משמעות ההסדר המותנה היא בהתקיים תנאי הסף הקבועים בחוק - יודה החשוד בעובדות, יתחייב לקיים תנאים שיפורטו בהסדר מתוך רשימה המנויה בחוק, כגון תשלום קנס, התחייבות להימנע מביצוע עבירה ואמצעים נוספים (צווים). אם החשוד יקיים את התנאים - לא יוגש נגדו כתב אישום, התיק נגדו ייסגר בעילה של "סגירה בהסדר" ולא תוטל עליו סטיגמה של הרשעה פלילית. במידה שהחשוד לא יקיים את התנאים במועד עליו הוסכם בהסדר - יוגש נגדו כתב אישום ויונהלו נגדו הליכים פליליים בבית משפט.
- לענין סעיף זה - "תנאי הסף הקבועים בחוק" - העדר רישום פלילי לחשוד בחמש השנים שקדמו לביצוע העבירה, לרבות הסדר שנערך בעבר והעובדה כי העונש המתאים לחשוד אינו כולל מאסר בפועל.
4. הסדר מותנה יעמיד בידי התביעה כלי אכיפה מידתי, אשר יאפשר הלימה טובה יותר, בנסיבות מסוימות, בין חומרת העבירה וכלל נסיבותיה לבין התגובה החברתית הננקטת כלפי העבריין. ההסדר המותנה יתן הזדמנות נוספת לחשודים המתאימים, ויאפשר, במקרים הולמים, הטלת סנקציה מתאימה, ללא הגשת כתב אישום וניהול הליך בבית משפט, על כל המשמעויות הנלוות לכך, ובכלל זה הכתם של הרשעה פלילית.
5. ככלל, כאמור בהנחיית המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה בפרקליטות המדינה (להלן: "הפרקליטות"), השימוש בהסדר מותנה נועד לחול על חריגות או שימוש שהינם "קלי משקל" במהותם וזאת על-פי טבען. דהיינו, מקרים של בניה ו/או שימוש המצויים ברף התחתון של החומרה מבחינת מידת הפגיעה בתכליות התכנון והשמירה על שלטון החוק. מדובר במקרים של בניה בהיקף נמוך, לצרכים פרטיים ובעלי אופי לא משמעותי.
6. יודגש, כי מקרים של בניה בהיקף רחב ו/או שימוש בלא היתר הנעשים לצורך מטרה מסחרית או לשם הפקת רווח כלכלי שבהם יש פגיעה משמעותית בתכנון, אינם בגדר "מקרה קל" שניתן להחיל עליו הסדר מותנה.

השימוש בהסדר נועד לחול על עבירות קלות או עבירות שבוצעו בנסיבות מקלות, הן נסיבות הקשורות לביצוע העבירה והן נסיבות שאינן קשורות בהכרח בביצוע העבירה, לרבות נסיבות הקשורות למבצע העבירה.

7. האמור בהנחיית עבודה זו באשר לסוגי העבירות וסכומי הקנסות, נקבע בהתבסס על הדברים הבאים:

7.1. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה מס' 4.3042) שכותרתו נוהל והנחיות להפעלת תיקון 66 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982 – "הסדר מותנה";

7.2. הסדרים מותנים שהובאו לאישור הפרקליטות, עובר להנחיית עבודה זו;

7.3. הנחיית הפרקליטות בעניין תיקון 66 ו- 68 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982;

7.4. קנסות שנפסקו במקרים דומים על ידי ערכאות השיפוט השונות בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין;

7.5. סקירה של מגוון הסדרים מותנים שאושרו, נחתמו ופורסמו במספר רשויות מקומיות, לרבות חולון, קריית אונו, ירושלים, חיפה, דימונה וקריית טבעון.

8. חוק הסדר מותנה מאפשר עריכת הסדר מותנה גם בעבירות לפי סעיף 204 ו- 217 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 (להלן: "**חוק התו"ב**"), מאחר וחלק מעבירות הבניה הינן עבירות "קלות" בהיקפים לא משמעותיים שמחד גיסא מחייבות אכיפה ומאידך גיסא אין בכך פגיעה באינטרס הציבורי תוך שמירה על שלטון החוק.

התנאים להחלתו של הסדר מותנה

9. תובע רשאי להחיל הסדר מותנה בתנאים מתאימים, על עבירה אשר מתקיימות בה הנסיבות המפורטות להלן, או חלקן, באופן המטה את הכף מבחינת האינטרס הציבורי לסגירת התיק בהסדר מותנה:

9.1. **נסיבות אישיות של החשוד** – לרבות גילו של החשוד; מידת הפגיעה הצפויה בחשוד או במשפחתו כתוצאה מקיומו של הליך פלילי; התנהגותו החיובית של החשוד ותרומתו לחברה; נסיבות חיים קשות של החשוד; העדר עבר פלילי. בהקשר זה, יברר התובע האם קיימים לחשוד תיקי פיקוח קודמים ו/או נוספים שלא הבשילו לכתב אישום או שנמחקו.

9.2. **נסיבות ביצוע העבירה** – לרבות העדר תכנון מוקדם לביצוע העבירה; הסיבות שהביאו את החשוד לבצע את העבירה; חלקו היחסי של החשוד בביצוע העבירה; מעשה חד פעמי; קיומו של קורבן עבירה יחיד; חלוף זמן רב מעת ביצוע העבירה.

9.3. **תוצאות העבירה** – לרבות נזק לא רב אשר נגרם או צפוי היה להיגרם מביצוע העבירה.

9.4. **התנהלות החשוד לאחר ביצוע העבירה** – לרבות שיתוף פעולה של החשוד עם רשויות אכיפת החוק; הודאת החשוד ונטילת אחריות על מעשיו; חרטה של החשוד על מעשיו; מאמצים שנעשו על-ידי החשוד לחזור למוטב; מאמצים שנעשו על-ידי החשוד לתיקון תוצאות העבירה או לפיצוי הנזק שנגרם ממנה.

9.5. **נסיבות מקלות אחרות** אשר יש בהן להטות את הכף מבחינת האינטרס הציבורי לסגירת התיק בהסדר מותנה.

הנחיית העבודה והמדיניות העירונית להסדר מותנה

10. הנחיית עבודה זו באה לקבוע את המקרים בהם, ככלל, תיישם התביעה הפלילית העירונית באשדוד את חוק הסדר מותנה, ואת מתחם הענישה בכל אחד מהמקרים, וזאת בחלוקה לפי סוגי עבירות ושטחן, כמפורט בטבלה שלהלן.

11. יש לציין כי הנחיה זו אינה באה להחליף את הנחיות היועץ המשפטי לממשלה והפרקליטות בנושא והיא כפופה להן, ובהתאם לכך, בכל מקרה של סתירה ביניהן – יגבר האמור בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה והפרקליטות.

קנס כספי	המידות בהתאם לסוג העבירה	סוג העבירה
4,000 ₪ - 10,000 ₪ גובה הגדר ואורכה יהא שיקול בקביעת שיעור הקנס	גובה החורג מהגובה של 1.5 מטרים הקבוע בתקנות הפטור, בגובה שבין 0.5 מטרים ל- 2 מטרים.	הקמת גדר / הגבהת גדר (שאין בהן השתלטות שעלולה לפגוע בשכנים)
5,000 ₪ - 15,000 ₪	11 מ"ר – 20 מ"ר	התקנת גגון / סוכך / פרגולה
4,500 ₪ - 29,200 ₪ (הקנס המרבי המותר כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את שטח החרیגה וזמן השימוש בה	שטח החורג מהמידות ומהתנאים הקבועים בתקנות הפטור	התקנת שלט לרבות אלקטרוני
4,000 ₪ - 6,000 ₪	עד 10 מ"ר	בניית מחסן מחומרים קלים
7,000 ₪ - 10,000 ₪	11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 7,000 ₪	עד 10 מ"ר	סגירת מרפסת
7,000 ₪ - 15,000 ₪	11 מ"ר – 20 מ"ר	

קנס כספי	המידות בהתאם לסוג העבירה	סוג העבירה
4,000 ₪ - 6,000 ₪	עד 10 מ"ר	סגירת חניה שאין עמה שימוש חורג
7,000 ₪ - 15,000 ₪	11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 6,000 ₪	עד 10 מ"ר	תוספת בניה מחומרי בניה קלים
6,000 ₪ - 29,200 ₪ (הקנס המרבי המותר כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את שטח החריגה, סוג וזמן השימוש בה	11 מ"ר – 20 מ"ר	
4,000 ₪ - 7,000 ₪	עד 10 מ"ר	תוספת שטח ע"י הריסת קיר (למשל תוספת שטח שרות כשטח עקרי)
4,000 ₪ - 10,000 ₪	בכל מידה	הגדלה / הקטנה חלון או דלת בניגוד להיתר שיש עימה פגיעה עיצובית משמעותית או פגיעה אחרת (כגון נגיעה לשלד המבנה)
4,000 ₪	בכל מידה	הפיכת חלון לדלת ולהיפך
10,000 ₪ - 29,200 ₪ (הקנס המרבי המותר כפי שמתעדכן מעת לעת) שיעור הקנס יביא בחשבון את שטח החריגה, סוג וזמן השימוש בה	עד 50 מ"ר	שימוש חורג מהיתר (תואם תב"ע)
2,000 ₪ - 4,000 ₪	בכל מידה	מזגן / מעבה מזגן המהווה מטרד ו/או פגיעה עיצובית - התקנה בניגוד לתקנות הפטור

תנאים כללים

12. בכל מקרה ההסדר יותנה בהסדרה תכנונית (הריסה, התאמה להיתר ו/או הפסקת שימוש).

13. סכומי הקנסות לעיל מהווים קו מנחה בלבד, ולכן יתכן שינוי לקולא או לחומרא, בשיעור הקנס, וזאת מטעמים שיירשמו בהחלטת התובע המטפל או בגין אחת או יותר מהנסיבות המפורטות בסעיף 9 לעיל.

14. השיקולים בדבר החלתו של הסדר מותנה המפורטים בהנחית עבודה זו, אינם ממצים ואינם קשיחים. מדובר באמות מידה כלליות ומנחות שניתן יהיה לסטות מהן, במקרים שיצדיקו זאת. בכל מקרה מסוים, יהיה על הגורמים הרלוונטיים לשקול את כלל נסיבות העניין הרלוונטיות, בטרם הכרעה בדבר התאמת המקרה להסדר מותנה. בנוסף לכך, יהיה מקום לשקול לשנות או לסטות מחלק מהדברים לאחר שיצטבר ניסיון נוסף מהפעלתן של הנחיות עבודה אלו, וזאת מעת לעת ובהתאם לצורך.
15. ההחלטה תתקבל על בסיס כלל השיקולים הרלוונטיים ואף אם מדובר בשיקול שאינו נמנה עם השיקולים לעיל. השיקולים הרלבנטיים או משקלו של שיקול זה או אחר עשויים להשתנות עם הזמן לפי צרכי השעה בהתאם לשינוי נסיבות או היווצרותן של נסיבות חדשות.
16. מובהר כי אין באמור בהנחית עבודה זו כדי להוות רשימה סגורה או בכדי לחייב את התביעה העירונית לערוך הסדר מותנה בתנאים המפורטים בטבלה לעיל, וכי כל מקרה יישקל על פי עובדותיו ונסיבותיו, טרם עריכת ההסדר.
17. הסדרים שיערכו בהתאם לטבלה, תוך הסדרה תכנונית, אינם דורשים את אישור המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה במחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה בפרקליטות המדינה וזאת בהתאם לסעיף 68ג(ג) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982. יתר ההסדרים אשר יחרגו מהטבלה האמורה באשר לגובה הקנסות, או כל הסדר אחר שפרטיו אינם מוזכרים בטבלה דלעיל, יובאו לאישור המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה במחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה בפרקליטות המדינה כפי שנעשה עד כה.
18. תובעי המחלקה הפלילית בלשכה המשפטית ידווחו לפרקליטות, אחת לארבעה חודשים, על ההסדרים שנחתמו בהתאם לטבלה ויעדכנו את הפרקליטות אודות עמידת החשודים בתנאי ההסדר.
19. תוקף הנחיית עבודה זו ביום 1.7.17.

(-)
עו"ד רוני עמיר
היועץ המשפטי לעירייה

העתקים:

עו"ד סיגל אורבך סולומון – המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועמ"ש - פרקליטות המדינה
עו"ד סימה אזוגי קלנג – המשנה ליועץ המשפטי לעירייה
המחלקה הפלילית – הלשכה המשפטית
G:\וורד משפטית\אייל\מסמכי מדינות\הנחיית עבודה בנושא הסדרים מותנים.docx